

Recht op herkansing

Op de BON-site (29-1-2010) stelt leraar Candide de volgende casus aan de orde.¹ Zijn school hanteert een compensatorisch beoordelingssysteem: de cijfers behaald op toetsen (periodieke overhoringen, proefwerken en repetities) zijn bepalend voor het gewogen-gemiddeld eindcijfer van een vak (het rapportcijfer). De vraag luidt nu: is het redelijk dat in het Leerlingenstatuut van zijn school bepaald is dat leerlingen een toets mogen herkansen als meer dan 50% van de klas een onvoldoende heeft gehaald?

Candide vindt deze schoolregel onredelijk omdat hij daardoor met extra werk wordt opgepadeld, terwijl hem als ervaren professional niets te verwijten valt. Bovendien vormt deze regel voor leraren een perverse prikkel om met de zak/slaagcesuur te sjoemelen zodat minimaal 50% slaagt, ook al is de mediane prestatie objectief gezien onder de maat. Verder wordt de uitvoering van het trimesterplan van het vak gefrustreerd door zo'n onvoorziene herkansingstoets.

Toch is dit naar mijn indruk een redelijke schoolregel, aangezien het lage slaagpercentage erop kan wijzen dat de stof onvoldoende behandeld is, dat de leerlingen onvoldoende over de toetseisen zijn voorgelicht, dat de voorbereidingstijd voor de toets te kort bemeten is, of dat de toets niet meet wat hij behoorde te meten. Bovendien mag van een toegewijde leraar verwacht worden dat hij of zij de leerlingen stimuleert hun tekortschietende beheersingsniveau zo snel mogelijk op te vijzelen.

Anderzijds kan niet worden uitgesloten dat het lage slaagpercentage te wijten is aan gebrek aan ijver bij de leerlingen. Dat mag niet beloond worden met een herkansing ten koste van een lesuur dat eigenlijk aan nieuwe stof had moeten worden gewijd. Het ware dus gewenst dat tevens in de schoolregel wordt vastgelegd dat de leraar na ampele afweging mag besluiten de herkansing buiten zijn (haar) reguliere lessen te beleggen.

Wat blijft is Candides fundamentele bezwaar dat het hem extra werk kost om de herkansingstoets te maken, af te nemen en na te kijken. Het organiseren van herkansingen is een vorm van onderwijsdifferentiatie (of meer in concreto: een vorm van individualisering van het toetsrooster). Indien de school zo'n recht op geïndividualiseerde toetsing introduceert, zal zij dat bij het berekenen van de onderwijslast moeten incalculeren. De schoolregel is onredelijk als van de leraar verwacht wordt dat hij het extra werk dat gemoeid is met onderwijsdifferentiatie ten laste van zijn vrije tijd brengt.

Ik vermoed dat dáár voor Candide de schoen wringt: om deze arbeidsrechtelijke onredelijkheid te verzachten, verlangt hij dat de schoolregel alleen wordt toegepast in geval van verwijtbaar gedrag van de leraar. Het recht op herkansing vervalt dus indien hij alles in het werk heeft gesteld om leerlingen een redelijke kans van slagen te bieden. In de praktijk zou dat betekenen dat leerlingen hun recht op herkansing alleen kunnen afdwingen als zij aannemelijk maken dat de leraar hun geen redelijke kans van slagen geboden heeft.

Wes Holleman

weblog onderwijs 1-2-2010

<http://www.onderwijsethiek.nl>

Teveel onvoldoendes? dan moet u uw werk overdoen!

by **candide** | Vr, 29/01/2010 - 17:30

Op een aantal scholen die ik ken, mogen leraren toetsresultaten niet invoeren indien meer dan de helft van de leerlingen een onvoldoende heeft gehaald.

Het kan - om maar een voorbeeld te geven - een toets betreffen van topografie, waarbij de leerlingen de rivieren en hoofdsteden moesten memoriseren en daar heldere vragen - met een duidelijk kaartje erbij - over kregen, echter toch met - onverwacht - een onvoldoende resultaat. Het kan - OK, tweede en laatste voorbeeld - een toets zijn van ca. 60 Duitse woordjes, beide kanten op geleerd en drie grammatica-onderwerpen en 20 vertaalzinnen: een gedeelte van een hoofdstuk, waarbij de leerlingen een week tevoren de toets hebben opgekregen, de lesstof is uitgelegd en de oefeningen - die overigens letterlijk worden teruggevraagd - tijdig klassikaal zijn nagekeken.

Mijn vraag luidt: MAG een school van een leraar verwachten dat hij een toets opnieuw laat doen indien aan alle randvoorwaarden van een gunstige voorbereiding van de kant van de leraar zijn voldaan?

U begrijpt het al, ik vind van niet. Maar het is de praktijk op een aantal scholen.

Wat kun je als leraar beginnen tegen dergelijk 'beleid' van je werkgever?

¹ <http://beteronderwijsnederland.net/node/6549>; ik heb zijn casus ietwat gestileerd; de tekst van zijn originele casus is in bovenstaand tekstkader weergegeven.